

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Puolet parempaa! Eläinperäisten tuotteiden kulutuksen ja hankintojen puolittaminen vuoteen 2030 mennessä

Kunnanhallitus 10.02.2025 § 54

Valmistelija vs. hallintopäällikkö Riku Hevonkorpi

Lempäälän kunnan hallintosäännön 15 luvun 1 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa.

Hallintosäännön 1 luvun 2 §:n mukaan aloitteen käsittelee 8 kuukauden kuluessa se viranomainen, jolla on toimivalta tehdä päätöksiä aloitteen tarkoittamassa asiassa.

Kunnanvaltuuston kokouksessa 22.1.2025 Lempäälän Vihreiden valtuustoryhmä jätti 7 valtuutetun tai varavaltuutetun allekirjoittaman valtuustoaloitteen ”Puolet parempaa! Eläinperäisten tuotteiden kulutuksen ja hankintojen puolitus vuoteen 2030 mennessä”.

Lisätietoja: vs. hallintopäällikkö Riku Hevonkorpi, puh. 041 731 0412.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen kasvatus- ja opetuslautakunnalle valmisteltavaksi.
Päätös	Kunnanhallitus päätti lähettää valtuustoaloitteen kasvatus- ja opetuslautakunnalle valmisteltavaksi.
Otteet	sivistysjohtaja, kasvatus- ja opetuslautakunta

Kasvatus- ja opetuslautakunta 17.03.2026 § 33

Valmistelija	Ruokapalvelupäällikkö Liisa Belaid
Lempäälän kunnan ruokapalveluissa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan (VRN) ruokasuosituksia, joiden tavoitteena on edistää terveellistä, monipuolista ja vastuullista ruokavaliota kunnan palveluissa. Ruokapalveluiden elintarvikehankinnoissa noudatetaan hankintakriteerejä, joissa huomioidaan sekä ravitsemuksellinen laatu että julkisia ruokapalveluja koskevat vastuullisuuskriteerit.	

Kasvisruoan kehittäminen ja toteutetut toimet

Ruokapalvelut on jo usean vuoden ajan tehnyt pitkäjänteistä työtä kasvisruokailun lisäämiseksi kouluissa ja päiväkodeissa:

- Vuonna 2023 koulujen ruokalistoille lisättiin kaksi kasvisruokapäivää viikossa.
 - Asiakaspalautteen perusteella havaittiin, että oppilaat eivät syöneet kasvisruokapäivinä riittävästi, ja myös huoltajilta ilmeni huolta lasten ruokailusta.
 - Palautteen perusteella toimintaa kehitettiin: **kasvisruoka siirrettiin vapaaseen ottoon päivittäin sekaruoan rinnalle**, mikä on lisännyt maltillisesti kasvisruoan käyttöä ja tarjonnut mahdollisuuden totutella kasvisruokiin omassa tahdissa.
- Salaattipöytää on monipuolistettu tarjoamalla kolme komponenttia sekä mahdollisuus lisätä siemeniä, papuja ja linssejä salaatin joukkoon.
- Ruokapalvelut toteuttaa aktiivista **ruokakasvatusta**, jolla pyritään vaikuttamaan lasten ja nuorten asenteisiin ja tutustuttamaan heidät kasviksiin ja kasvisruokiin.

Kokemukset osoittavat, että kouluruokailun muutokset ovat hitaita, koska lapset ja nuoret arvostavat tuttuja ja selkeitä ruokia. Tästä syystä muutoksia tehdään hallitusti, asiakkaita kuunnellen ja ruoan menekkiä seuraten – vain syöty ruoka ravitsee.

Ruokapalvelut seuraavat ruoan menekkiä annoskokojen toteutumista päivittäin. Seurannan tuloksena olemme päätyneet tekemään edellä mainittuja kehittämistoimia, koska kasvisruoan menekki ei ole ollut vielä merkittävä. Ohessa taulukko toteutuneesta ja annoskoosta.

	Moisio	asiakasmäärä 620	Hakkari	asiakasmäärä 531
	menekki (kg)	toteutunut annoskoko	menekki (kg)	toteutunut annoskoko
Broilerkiusaus	129	0,21	105	0,20
Kirjolohikiusaus	103	0,17	98	0,18
Kinkkukiusaus	97	0,16	133	0,25
Kebabkiusaus	99	0,16	105	0,20
Kasviskiusaus	61	0,10	56	0,11
Broiler-pastavuoka	153	0,25	138	0,26
Tonnikala-pastavuoka	100	0,16	105	0,20
Nacho-pastavuoka	115	0,19	59	0,11
Mifu-pastavuoka	53	0,09	53	0,10

Päiväkotien ruokalistojen kehittäminen

Päiväkodeissa on toteutettu muutoksia jo ennen uusien ravitsemussuosittelujen voimaantuloa:

- leikkeleiden ja juustojen käyttöä on vähennetty
- vihannesten ja hedelmien tarjontaa on lisätty
- sokerin käyttöä on vähennetty välipaloissa

Ruokakasvatuksen kautta tavoitteena on, että kasvikset ja kasvisruoat ovat lapsille jo varhain tuttuja ja ennakkoluulot vähenevät ennen siirtymistä kouluun.

Kasviproteiinien käyttö ja hybridituotteet

Lempäälän ruokapalvelut ei ole ottanut käyttöön niin sanottuja hybridiruokia, joissa osa eläinproteiineista korvataan kasviproteiinivalmisteilla. Linjauksena on kehittää **aidosti kasvisruokia**, jotka ovat ravitsemuksellisesti tasapainoisia ja houkuttelevia. Samalla halutaan turvata laadukas sekaruoka niille asiakkaille, jotka eivät valitse kasvisruokaa.

Taloudelliset ja hankinnalliset näkökulmat

Kasviproteiinivalmisteet ovat edelleen huomattavasti kalliimpia kuin eläinperäiset proteiinit. Kustannusero korostuu erityisesti pienillä volyymeilla hankinnoissa kehyskuntatasoisesti. Hankintakilpailutuksissa ja optionkauden neuvotteluissa on kuitenkin huomioitu kasviproteiinien kysynnän maltillinen kasvu ja valikoima, jotta hintoihin voidaan vaikuttaa pitkällä aikavälillä.

Mahdollisuus puolittaa eläinperäiset tuotteet vuoteen 2030 mennessä

Viimeisimmässä lempiruokaviikkokyselyssä oppilaiden suosikeiksi nousivat: uunimakkara, kasvissosekeitto, liha-makaronilaatikko, lihapullakastike, puuro. Tulokset osoittavat, että lapset ja nuoret pitävät selkeistä ja tutuista ruoista. Siksi muutokset tulee tehdä vähitellen ja menekkiä tiiviisti seuraten.

Asiakaskunnan ruokailutottumukset ja käyttäytyminen, menekinseurannan tulokset sekä kustannusnäkökulmat huomioiden **eläinperäisten tuotteiden puolittaminen vuoteen 2030 mennessä ei ole realistisesti mahdollista.**

Yhteenveto

Lempäälän kunnan ruokapalvelut:

- noudattavat valtakunnallisia ravitsemussuosituksia
- tekevät pitkäjänteistä työtä kasvisruokien ja ruokakasvatuksen kehittämiseksi
- ovat lisänneet kasvisruokien tarjontaa ja monipuolistaneet salaattipöytää
- huomioivat asiakaspalautteen ja ruoan menekkitiedot päätöksenteossa
- etenevät muutoksissa hallitusti, jotta ruokailuaktiivisuus säilyy ja kasvaisi

Vuoteen 2030 ulottuvaa eläinperäisten tuotteiden määrän puolittamista ei ole mahdollista toteuttaa ilman merkittävää vaikutusta

ruokailuaktiivisuuteen, kustannuksiin ja menekkiin. Sen sijaan ruokapalvelut jatkavat kasvisruokavalikoiman kehittämistä, ruokakasvatusta ja menekin seurantaa, jotta kasvisruoan osuus kasvaa luonnollisesti ja kestävästi.

Liitteet:

Puolet parempaa -valtuustoaloite

Oheismateriaalit:

Tiivistelmä vastauksesta valtuustoaloitteeseen

Toimivalta: Kunnanhallitus on lähettänyt valtuustoaloitteen kasvatus- ja opetuslautakunnalle valmisteltavaksi. Lempäälän kunnan hallintosäännön luvun 5 Toimielinten tehtävät ja toimivallan jako §:n 3 Kasvatus- ja opetuslautakunnan tehtävät ja toimivalta mukaan kasvatus- ja opetuslautakunta vastaa ruokapalveluista.

Lisätietoja: ruokapalvelupäällikkö Liisa Belaid, puh. 050 056 6974
Sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@lempaala.fi

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Päätösehdotus

Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen lausunnon valtuustoaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi.

Päätös

Kasvatus- ja opetuslautakunta päätti esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen lausunnon valtuustoaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi.

Tiedoksi

ruokapalvelupäällikkö

Kunnanhallitus 30.03.2026
132/00.01.02/2025

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen lausunnon valtuustoaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi. Ruokapalveluiden arvion mukaan tavoite ei ole realistinen vuoteen 2030 mennessä. Kasvisruokaa lisätään hallitusti ravitsemussuosituksien, ruokamenekki ja kustannukset huomioiden.

Päätös